

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/250/2019
Identifikačné číslo spisu: 1110204003
Dátum vydania rozhodnutia: 24.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1110204003.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ I.. Š. C., bývajúceho v J., J. XX, 2/ I.. C. G., bývajúceho v J., D. XX, obaja zastúpení JUDr. Martinou Mrázovou, advokátkou so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 20, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Najvyšší súd Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa zákona č. 365/2004 Z.z., vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 12 C 17/2010, o dovolaniach žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. mája 2019 sp. zn. 15 Co 187/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie žalobcov 1/ a 2/ o d m i e t a.

Žalovanej priznáva proti žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 27. februára 2017 č. k. 12 C 17/2010 - 163 žalobu žalobcov v celom rozsahu zamietol a rozhodol, že žalovaná nemá voči žalobcom nárok na náhradu trov konania. Vychádzal zo žaloby, ktorou sa žalobcovia s poukazom na ustanovenie § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „antidiskriminačný zákon“ alebo „zákon č. 365/2004 Z.z.“) domáhali priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 150.000,- eur každému z nich. Žalobu odôvodnili tým, že žalovaná sa v súvislosti s ich odmeňovaním dopustila diskriminačného konania, keď s nimi, ako so sudcami trestného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaobchádzala rozdielne v porovnaní so sudcami Špeciálneho súdu a v porovnaní s inými sudcami tohto súdu, ktorí rozhodovali o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam sudcov Špeciálneho súdu, čím bola znížená ich dôstojnosť a spoločenská vážnosť, keďže verejnosť vnímala nižšie odmeňovanie ako výraz ich práce, ktorá je v porovnaní s prácou „Špeciálnych sudcov“ Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podradného charakteru s tým, že len sudcovia Špeciálneho súdu sú morálne bezúhonní a neúplatní. Podaním doručeným súdu 3. mája 2013 žalobcovia pred začatím pojednávania vzali žalobu v časti o zaplatenie 120.000,- eur späť a žiadali, aby žalovaná zaplatila každému z nich po 30.000,- eur. Súd prvej inštancie

vec právne posúdil podľa ustanovení § 25 ods. 1, § 65 ods. 4, § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich, § 9 ods. 1 písm. f/ zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, čl. 12 ods. 1, ods. 2, čl. 13 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a ustanoveniami § 2 ods. 1, § 6 ods. 1, ods. 2 písm. b/, § 9 ods. 1, ods. 2, ods. 3, § 11 ods. 1, ods. 2 zákona č. 365/2004 Z.z. Úvodom poznamenal, že žalobcovia si v konaní uplatňujú nárok na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch (nie platový nárok) titulom rozdielneho prístupu v odmeňovaní uskutočňovanom ich osobným úradom, ktorým je podľa § 25 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich Najvyšší súd Slovenskej republiky. S prihliadnutím na skutočnosť, že žalobcovia odvodzujú diskriminačný postup od faktickej činnosti pri plnení povinností súvisiacich s ich finančným odmeňovaním, ktorú vykonával Najvyšší súd Slovenskej republiky (nie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky) ako orgán majúci na starosti nielen otázky personálne, ale aj otázky finančného a materiálneho zabezpečenia sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je práve tento orgán ako jediný, orgánom oprávňujúcim zastupovať Slovenskú republiku v prejednávanej veci a konať v jej mene. Z uvedeného dôvodu vyhodnotil námietku žalovanej o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie za nedôvodnú. Ďalšiu námietku žalovanej o premlčaní uplatnenému nároku okresný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú, pretože rozhodným okamihom pre uplatnenie prejednávaneho nároku je konštatovanie diskriminácie, ktoré nastalo 20. mája 2009 rozhodnutím pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. PL. ÚS 17/08 a po prvý krát mohlo byť právo uplatnené dňom nasledujúcim po vydaní tohto nálezu, pričom žaloba bola podaná 27. januára 2010, t. j. riadne a včas. Ústavný súd Slovenskej republiky v predmetnom náleze okrem iného vyslovil nesúlad ustanovenia § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich s čl. 1 ods. 1, čl. 141 ods. 1, čl. 141a ods. 4 písm. b/, čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 148 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Dohovoru Organizácie spojených národov proti korupcii. Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval protiústavnosť ustanovenia zákona týkajúceho sa výšky príplatku sudcov Špeciálneho súdu a zároveň konštatoval, že nie je ani v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania (antidiskrimináciou), keď vo výroku uviedol, že nie je v súlade ani s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. K uplatnenej náhrade nemajetkovej ujmy dospel súd prvej inštancie (s poukazom na ustanovenie § 9 antidiskriminačného zákona ako aj na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/08) v rámci právneho posúdenia základu predmetu sporu (ohľadom vzniku samotnej diskriminácie) k záveru, že nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky bola konštatovaná diskriminácia ohľadom výšky príplatku sudcov Špeciálneho súdu oproti sudcom všeobecných súdov. Zdôraznil, že Ústavný súd Slovenskej republiky vo vzťahu k napadnutému ustanoveniu § 69 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. uviedol, že vo všeobecnosti a v teoretickej rovine je princíp rovnosti vymedzený ako právo na to, aby sa v rovnakých prípadoch zaobchádzalo s osobami rovnako (formálny prístup) a v rozdielnych veciach sa toto zaobchádzanie odlišovalo (materiálny prístup). Z hľadiska dodržiavania kautel vyplývajúcich z ústavného princípu rovnosti zahŕňajúceho požiadavku vylúčenia svojvôle pri odlišovaní právneho statusu subjektov práv Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že posudzovaná právna úprava vo vzťahu k ostatným sudcom je diskriminačná. Z uvedeného dôvodu mal súd prvej inštancie za to, že nie je ďalej potrebné sa zaoberať uvedenou otázkou, keď vzal za podklad pre svoje rozhodovanie cit. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, z ktorého mal za nesporné, že vznikla diskriminácia a v tomto smere už dokazovanie nevykonal. Skonštatoval, že žalobu žalobcov zamietol z dôvodu neunesenia dôkazného bremena na preukázanie dôvodnosti nimi uplatneného nároku a v tejto súvislosti objasnil, že v zmysle ustanovenia § 9 antidiskriminačného zákona posledným právnym prostriedkom ochrany je možnosť domáhať sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, a to v prípade, ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby. Nástroje sanácie diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone formulované hierarchicky s tým, že poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je možné len ak primerané zadosťučinenie nebolo postačujúce na zhojenie následkov diskriminácie a zároveň došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia diskriminovanej osoby. Z uvedeného vyplýva postupnosť jednotlivých prostriedkov nápravy, ktorá musí byť pri uplatňovaní nárokov dodržaná. Okresný súd pripomenul, že pre priznanie peňažného zadosťučinenia podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona je potrebné preukázať, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby a to predovšetkým z dôvodu ustálenia výšky požadovanej peňažnej

náhrady. Peňažné zadostučinenie môže súd priznať iba v prípade, ak dospeje k záveru, že v konkrétnom prípade došlo ku skutočnému zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti poškodeného a tento zásah má značnú intenzitu, pričom dôkazné bremeno je na žalobcovi. Bol názoru, že nemajetková ujma - primerané zadostučinenie, nie je náhradou mzdy a ani škodou, ale predstavuje satisfakčnú reparáciu protiprávneho stavu, ktorá svojimi dôsledkami a dosahom spôsobila nenapraviteľnú ujmu v nemateriálnej sfére jednotlivca a uzavrel, že samotná skutočnosť, že špeciálni sudcovia mali šesťnásobok priemernej nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca v hospodárstve ako príplatok k platu, nezakladá sama osebe nárok ostatným sudcom na doplatenie rozdielu a svoje rozhodnutie založil na konštatovaní, že žalobcovia nepreukázali, ani skutkovo nevymedzili príčinnú súvislosť, že ich dôstojnosť či vážnosť ako sudcu bola v spoločnosti dotknutá rozdielnosťou príplatkov sudcov Špeciálneho súdu, keď v konaní argumentovali jednak zovšeobecnenými tvrdeniami, že nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania im bola značným spôsobom znížená dôstojnosť a spoločenská vážnosť, nakoľko verejnosť o týchto rozdielnostiach v odmeňovaní vedela a vysvetľovala si ich tak, že nižšie odmeňovanie je dôsledkom a výrazom iba toho, že ich práca v porovnaní s prácou „špeciálnych sudcov“ bola podradného druhotriedneho charakteru, že pre plnenie ich pracovných úloh bola postačujúca nižšia kvalifikácia alebo nižší stupeň odbornosti, menšie nároky, a že nimi vykonávané súdnictvo bolo menej významné a že zo všetkých týchto dôvodov bolo ich nižšie odmeňovanie plne opodstatnené, že si vo vzťahu k nim môže dovoliť viac a môže im prejavovať menší rešpekt a že negatívny dopad porušovania zásady rovnakého zaobchádzania bol umocnený niektorými, aj mediálne prezentovanými názormi, vytvárajúcimi u verejnosti dojem, že iba sudcovia Špeciálneho súdu sú morálne bezúhonní a neúpltní, a jednak argumentovali dopadom diskriminácie vo vzťahu k ich osobe. Na uvedenom základe žalobcovia podľa súdu prvej inštancie nepreukázali, že v prípade ich osoby došlo skutočne k zníženiu vážnosti a dôstojnosti v spoločnosti a dodal, že nakoľko nimi tvrdený dopad diskriminácie bol žalovanou spochybňovaný, boli žalobcovia v rámci zásad sporového konania povinní preukázať nimi uvádzané tvrdenia ohľadom dopadu diskriminácie na ich osobu, t. j. ak chceli uniesť dôkazné bremeno, boli povinní preukazovať, že nimi uvádzané dopady diskriminácie na ich osoby skutočne nastali. S ohľadom na uvedené vyvodil, že žalobcovia zostali iba v rovine tvrdení a subjektívnych pocitov, pričom svoje tvrdenia ničím nepreukázali. Súd prvej inštancie zamietajúce rozhodnutie založil tiež na úvahe, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká v prípade, ak by primerané zadostučinenie nebolo dostačujúce, avšak v prípade žalobcov dôvodil, že konštatovanie diskriminácie sudcov všeobecných súdov v cit. náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky možno považovať za primerané morálne zadostučinenie, čo následne vylučuje priznanie nemajetkovej ujmy. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 257 a § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudkom z 29. mája 2019 sp. zn. 15 Co 187/2017 I. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a II. žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie odôvodnil jeho vecnou správnosťou a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 1, ods. 2 CSP). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia doplnil, že sa nestotožnil s odvolacími námietkami žalobcov, že náležite, úplne a vecne preukázali svojim výsluchom, že v rozhodnom období (roky 2005 až 2009) bola značným spôsobom znížená ich dôstojnosť, spoločenská vážnosť, že intenzita zásahu do ich práv a právom chránených záujmov bola na najvyššom stupni a že škodlivý následok znamenal na ich strane stratu postavenia, uznania, stratu spoločenskej vážnosti v odborných kruhoch ako aj v rodine a na spoločenskej úrovni a to z dôvodu, že žalobcom 1/ a 2/ bola poskytnutá satisfakcia samotným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08, v ktorom Ústavný súd Slovenskej republiky podrobne a zrozumiteľne vysvetlil, v čom spočívalo zistené nerovnaké zaobchádzanie s tzv. ostatnými sudcami oproti sudcom poberajúcim osobitné príplatky a v akom smere došlo k pochybeniu pri prijímaní danej právnej úpravy. Krajský súd v názorovej zhode so súdom prvej inštancie vychádzal z toho, že žalobcovia nepreukázali, že v ich prípade došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti značným spôsobom, keďže nepreukázali, že na ich strane došlo k takým následkom porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, ktoré by umožňovali priznať im primerané zadostučinenia v peňažnej forme, nakoľko nepreukázali skutočnosť, že by došlo k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti alebo odborných kruhoch, pričom iba ich samotné tvrdenia o tom, že ako sudcovia Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky vybavujúci trestnú agendu, rozhodujúci trestné veci Špeciálneho súdu s konečnou platnosťou, ako aj ich pocity, že sú dehonestovaní, degradovaní a označení za druhotriednych sudcov oproti sudcom Špeciálneho súdu, neznamená, že došlo k naplneniu ustanovenia § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona. Upriamil pozornosť na to, že žalobca musí tvrdiť a zároveň aj predložiť také dôkazy (uniesť dôkazné bremeno), z ktorých možno dôvodne usúdiť, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania došlo a doplnil, že to či žalobca v takomto spore unesie svoje dôkazné bremeno, záleží od výpovednej hodnoty ním predložených dôkazných prostriedkov. Strana žalobcu je preto na prvom mieste povinná preukázať „zásah na prvý pohľad“, nepostačuje iba samotné tvrdenie žalobcu či jeho vnútorné presvedčenie, alebo vlastný pocit o takomto zásahu. Z uvedeného potom krajskému súdu vyplynulo, že predložené dôkazné prostriedky by mali mať takú výpovednú hodnotu, aby preukazovali existujúce objektívne okolnosti daného prípadu s tým, že žalobcovia nepreukázali ani to, z akého dôvodu nebolo poskytnutie primeraného zadost'učinenia predmetným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky postačujúce. Odvolací súd sa stotožnil preto aj so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia 1/ a 2/ nepreukázali a ani skutkovo nevymedzili príčinnú súvislosť medzi tým, že ich dôstojnosť alebo vážnosť ako sudcov bola v spoločnosti dotknutá rozdielnosťou príplatkov sudcov Špeciálneho súdu v zmysle § 9 antidiskriminačného zákona. Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd vyhodnotil skutkové zistenia súdu prvej inštancie za úplné a ich právne posúdenie za správne. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f/ (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP. Vo vzťahu k porušeniu svojich procesných práv v zmysle § 420 písm. f/ CSP namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa riadne nevysporiadal s výsledkami vykonaného dokazovania. Mali za to, že v konaní svojimi výpoveďami preukázali, že na ich strane došlo k ujme, ktorá zakladá vznik nároku na priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch. Odvolaciemu súdu vyčítali nesprávnosť skutkových záverov, nakoľko súd prvej inštancie neprihliadal k výpoveďiam žalobcov 1/ a 2/ a v odôvodnení rozsudku sa náležite nevysporiadal so všetkými skutočnosťami (závermi), ktoré z ich výpovede vyplynuli. Zmätočnosť napadnutého rozhodnutia spočíva aj v tom, že súdy nižších inštancií neuviedli, na základe akých úvah z vykonaného dokazovania dospeli k záveru o neoprávnenosti uplatneného nároku. V ďalšej časti dovolania dovolatelia sumarizovali skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzovali opodstatnenosť uplatneného nároku. Vo vzťahu k právnemu posúdeniu sporu zastávali názor, že už samotný fakt diskriminácie sám osebe zakladá (automaticky) nárok na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a že konštatovanie diskriminácie zakladá takúto oprávnenú požiadavku a v procese dokazovania je potrebné skúmať iba výšku nemajetkovej ujmy, ktorá sa odvodzuje od rozdielnosti odmeňovania. Preto, pokiaľ odvolací súd mal za nesporné, že u žalobcov 1/ a 2/ došlo k diskriminácii a vychádzal pritom z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08, mal tento nález správne aplikovať a pri zistení nerovnakého zaobchádzania mal uplatňovaný nárok priznať. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolatelia poukázali na rozsudky Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 C 1/2010 a sp. zn. 16 C 38/2009 a namietali odklon v otázke podmienok a predpokladov, ktoré zakladajú vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 365/2004 Z.z. Pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobcovia boli názoru, že dovolací súd vo svojej praxi neriešil diskrimináciu ústavných činiteľov v postavení sudcov, v nadväznosti na konštatovanie takejto diskriminácie Ústavným súdom Slovenskej republiky s dôvetkom, že dovolací súd neriešil ani otázku postupu pri určovaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (v takomto prípade). Napokon v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dovolatelia uviedli, že je potrebné vyriešiť právnu otázku výšky nároku nemajetkovej ujmy pri diskriminácii, nakoľko existuje rozdielna rozhodovacia prax ohľadom tejto otázky a je namieste ustáliť kritériá posudzovania jej priznania. Z týchto dôvodov navrhli, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany sporu, v neprospech ktorých bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpené advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a treba ho odmietnuť. Na stručné odôvodnenie v zmysle § 451 ods. 3 veta prvá CSP dovolací súd uvádza nasledovné:

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Žalobcovia 1/ a 2/ vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietali nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, nesprávne vyhodnotenie dokazovania na základe výpovedí žalobcov a s tým súvisiacu nesprávnosť zisteného skutkového stavu a skutkových záverov súdmi nižších inštancií, ktoré neuviedli, na základe akých úvah z vykonaného dokazovania dospeli k záveru o neoprávnenosti uplatneného nároku.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4 Cdo 3/2019, 8 Cdo 152/2018, bod 26, 5 Cdo 57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď dovolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkom odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje,

nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

13. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Súdny oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Myšlienkový postup súdov je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijali.

14. Dovolací súd neakceptoval opodstatnenosť dôvodov, ktoré žalobcovia uvádzali v dovolaní, že rozhodnutia súdov nižších inštancií neobsahujú dostatočné úvahy, na základe ktorých dospeli z vykonaného dokazovania k záveru o neoprávnenosti uplatneného nároku. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je totiž zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti žalobcami uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 30.000,- eur pre každého z nich podľa antidiskriminačného zákona.

14.1. Súd prvej inštancie svoje právne posúdenie sporu založil na úvahe, že nástroje sanácie diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone formulované hierarchicky s tým, že poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je možné len ak primerané zadosťučinenie nebolo postačujúce na zhojenie následkov diskriminácie a zároveň došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia diskriminovanej osoby. Pripomenul, že pre priznanie peňažného zadosťučinenia podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona je potrebné preukázať, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby a to predovšetkým z dôvodu ustálenia výšky požadovanej peňažnej náhrady. Peňažné zadosťučinenie môže súd priznať iba v prípade, ak dospeje k záveru, že v konkrétnom prípade došlo ku skutočnému zníženiu dôstojnosti, resp. vážnosti poškodeného a tento zásah má značnú intenzitu, pričom dôkazné bremeno je na žalobcovi. Po vykonanom dokazovaní potom svoje zamietajúce rozhodnutie založil na o. i. na konštatovaní, že nakoľko žalobcami tvrdený dopad diskriminácie bol žalovanou spochybňovaný, boli žalobcovia v rámci zásad sporového konania povinní preukázať nimi uvádzané tvrdenia ohľadom dopadu diskriminácie na ich osobu, t. j. ak žalobcovia chceli uniesť dôkazné bremeno, boli povinní preukazovať, že nimi uvádzané dopady diskriminácie na ich osoby skutočne nastali. Žalobcovia však zostali iba v rovine tvrdení a subjektívnych pocitov, pričom svoje tvrdenia ničím nepreukázali.

14.2. Odvolací súd zase zrozumiteľne objasnil, z akého dôvodu mal v preskúmvanej veci za to, že žalobcovia nepreukázali, že v ich prípade došlo k zníženiu dôstojnosti a vážnosti v spoločnosti značným spôsobom, keďže nepreukázali, že na ich strane došlo k takým následkom porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, ktoré by umožňovali priznať im primerané zadosťučinenia v peňažnej forme, nakoľko nepreukázali skutočnosť, že by došlo k zníženiu ich dôstojnosti alebo vážnosti v spoločnosti alebo odborných kruhoch, pričom iba ich samotné tvrdenia o tom, že ako sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vybavujúci trestnú agendu, rozhodujúci trestné veci Špeciálneho súdu s konečnou platnosťou, ako aj ich pocity, že sú dehonestovaní, degradovaní a označení za druhotriednych sudcov oproti sudcom Špeciálneho súdu, neznamená, že došlo k naplneniu ustanovenia § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona. V tomto kontexte osobitne zdôraznil, že samotný rozdiel v odmeňovaní sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a sudcov Špeciálneho súdu nezakladá dôvod pre priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Pre náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je nevyhnutné, aby došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia, čo žalobcovia (logicky vzaté po posúdení širších skutkových súvislostí, ako boli títo sudcovia vnímaní v spoločnosti) nepreukázali. Odvolací súd naostatok bližšie ozrejmil, že žalobcovia 1/ a 2/ ani nepreukázali, z akého dôvodu nebolo poskytnutie primeraného zadosťučinenia nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08 za postačujúce, keď touto úvahou voľne nadviazal na závery prijaté súdom prvej inštancie, že nástroje sanácie diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone

formulované hierarchicky a že poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je možné len vtedy, ak primerané zadosťučinenie (napr. ústne alebo písomné ospravedlnenie, za ktoré možno považovať aj samotnú konštatáciu existencie diskriminácie žalobcov a ostatných sudcov všeobecných súdov v rozhodnutí ústavného súdu PL. ÚS 17/08) nebolo postačujúce na zhojenie následkov diskriminácie a zároveň došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia diskriminovanej osoby.

15. Dovolací súd v súvislosti s argumentáciou dovolateľov týkajúcou sa nesprávneho vyhodnotenia dokazovania na základe výpovedí žalobcov a s tým súvisiace nedostatky v procese zisťovania a hodnotenia skutkového stavu uvádza, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porov. ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Podľa § 191 CSP dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli strany. Nesprávne vyhodnotenie dôkazov bez toho, aby z toho plynúce skutkové závery boli svojvoľné či ústavne neudržateľné, nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP. V posudzovanom spore však dovolací súd takúto vadu nezistil.

16. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejme, ako a z akých dôvodov meritórne (rozsudkom) vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobca sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jeho predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobcovia 1/ a 2/ neopodstatnene namietajú, že im odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať ich patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

18. Dovolatelia prípustnosť podaného dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP.

19. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

20. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

21. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

22. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú (i) z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky pri ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, (ii) z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, (iii) z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP t. j., že právna otázka od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

23. Uplatnenie dovolacieho dôvodu, ktorý je v zmysle citovaného ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nesprávne právne posúdenie, predpokladá spochybnenie správnosti riešenia právnych otázok odvolacím súdom. Právnym posúdením veci je činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu v príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio juris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio fakty), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

23.1. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, vysvetliť (a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a napokon uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

23.2. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP predpokladá, že právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Základným predpokladom prípustnosti dovolania je, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neposudzoval právnu otázku nastolenú dovolateľom (t. j. právne posúdenie veci odvolacím súdom, s ktorým dovolateľ nesúhlasí). Možno zhrnúť, že predmetné ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd zároveň ešte túto právnu otázku neriešil.

23.3. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, by mal dovolateľ konkretizovať rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých je daná právna otázka rozhodovaná rozdielne.

24. Pre všetky procesné situácie, v ktorých ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP pripúšťajú dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska citovaného zákonného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

24.1. Aby určité otázka splnila kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadneho právneho významu (nie o otázku skutkovú), od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dovodnosť) dovolania. Pokiaľ nie je splnený niektorý z týchto predpokladov prípustnosti, dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. V takomto prípade je tu bez ďalšieho dôvodu na odmietnutie dovolania a dovolací súd ďalšie podmienky prípustnosti dovolania neskušma.

24.2. Zároveň platí, že právna otázka, ktorú má dovolací súd vo svojom rozhodnutí riešiť, musí byť rozhodujúca (kľúčová) pre rozhodnutie vo veci samej, t. j. že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním (3 Cdo 158/2017). Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia (4 Cdo 229/2017).

24.3. Vyššie uvedené znamená, že dovolací súd nemôže riešiť hypotetické otázky, ktoré nemajú, resp. v ďalšom konaní nemôžu mať vplyv na meritórne rozhodnutie, a ani akademické otázky, ktoré nemajú s rozhodovaným sporom vôbec súvis. Len polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ resp. písm. c/ CSP.

25. V rozhodovanom spore žalobcova 1/ a 2/ pri vymedzení dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nepostupovali, keď poukázali na právoplatné rozsudky Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 C 1/2010 a sp. zn. 16 C 38/2009 a namietali „odklon v otázke podmienok a predpokladov, ktoré zakladajú vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa antidiskriminačného zákona.“

25.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, ale odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“ (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. augusta 2018 sp. zn. 3 Obdo 42/2018 publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 9/2018, pod R 83/2018). Bez konkretizovania podstaty odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým nahrádzať aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017).

25.2. Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vytváraná najvyššími súdnymi autoritami, ktorú vyjadrujú predovšetkým rozhodnutia a stanoviská najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je naplnením spravodlivého procesu, princípu rovnosti právnej istoty a

legitímneho očakávania strán (čl. 2 ods. 1. ods. 2, čl. 3 Základných princípov CSP). Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané nepublikované rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 158/2017, sp. zn. 4 Cdo 95/2017, sp. zn. 5 Cdo 87/2017, sp. zn. 6 Cdo 21/2017 a sp. zn. 6 Cdo 129/2017). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017, publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky č. 8/2018, pod R 71/2018).

25.3. Žalobcovia 1/ a 2/ v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením „právnej otázky podmienok a predpokladov, ktoré zakladajú vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa antidiskriminačného zákona“ poukázali na právoplatné rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 25 C 1/2010 a sp. zn. 16 C 38/2009 (ktoré tam uvedeným sudcom všeobecných súdov priznali náhradu nemajetkovej ujmy).

25.4. Dovolací súd osobitne zdôrazňuje, že do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za žiadnych okolností nepatria rozhodnutia okresných súdov. V danom prípade ide o sudy prvej inštancie konajúce v občianskoprávných veciach, ktorým neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov (a contrario R 71/2018), čo vo svojich dôsledkoch znamená, že pokiaľ by sa aj riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od právnych záverov prijatých týmito súdmi, resp. by bola okresnými súdmi rozhodovaná rozdielne, nemôže ísť o odklon, resp. rozdielnu rozhodovaciu činnosť relevantnú v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

25.5. Dovolací súd na uvedenom základe výslovne konštatuje, že neprihliadol na dovolaťmi označené rozhodnutia Okresného súdu Bratislava I a poznajúc vlastnú judikatúru („iura novit curia“ - I. ÚS 51/2020, III. ÚS 289/2017), pri súčasnej neexistencii akýchkoľvek, či už publikovaných alebo nepublikovaných rozhodnutí najvyššieho súdu pojednávajúcich o diskriminácii vo veciach odmeňovania sudcov, ktoré by riešili podmienky, ktoré zakladajú vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa antidiskriminačného zákona, sa preto ani nezaoberal tým, či dovolaťelia naformulovali právnu otázku a či správne, alebo či uviedli ako by mala byť táto otázka správne riešená.

25.6. Nedostatok tejto náležitosti Civilný sporový poriadok považuje za dôvod pre odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP. Na základe vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v tejto časti prípustnosť dovolania žalobcov 1/ a 2/ z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nevyplýva.

26. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Dovolací súd uvádza, že ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil, t. j. vysvetlil jej podstatu a uviedol súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie a dovolací súd zároveň ešte túto právnu otázku neriešil.

26.1. V dovolacej námietke vyplývajúcej z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolaťelia uviedli, že „dovolací súd vo svojej praxi neriešil diskrimináciu ústavných činiteľov v postavení sudcov, v nadväznosti na konštatovanie takejto diskriminácie Ústavným súdom Slovenskej republiky s tým, že dovolací súd neriešil ani otázku postupu pri určovaní výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy (v takomto prípade)“, čím sa pravdepodobne snažili presvedčiť dovolací súd o tom, aby sa podaným dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zaoberal, avšak v tejto spojitosti nenastolili a nesformulovali žiadnu

konkrétnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne s tým, že takto položená otázka ešte nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešená. Žalobcovia v podanom dovolaní namietali nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktoré by bolo možné zhrnúť do ucelenej vety, že „už samotné konštatovanie diskriminácie zakladá oprávnenú požiadavku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a v procese dokazovania je potrebné skúmať iba výšku nemajetkovej ujmy, ktorá sa odvodzuje od rozdielnosti odmeňovania a preto, pokiaľ odvolací súd mal za nesporné, že u žalobcov 1/ a 2/ došlo k diskriminácii, mal nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 aplikovať tým spôsobom, že uplatňovaný nárok prizná.“ A tak aj napriek absencii exaktného označenia právnej otázky dovolateľmi, hľadáním obsahu spornej právnej otázky z textu dovolania ako celku (§ 124 ods. 1 CSP) bolo možné vyvodiť, že jediná, do úvahy prichádzajúca namietaná rozhodujúca právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú odvolací súd nesprávne právne posúdil spočíva v tom „či samotné konštatovanie diskriminácie nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 zakladá oprávnenú požiadavku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a či v procese dokazovania postačuje už iba skúmanie výšky nemajetkovej ujmy“.

26.2. Súdny nižších inštancií spor po právnej stránke posúdili podľa § 9 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 365/2004 Z.z. a zisťovali základné predpoklady vzniku práva žalobcov voči žalovanej na poskytnutie peňažného plnenia za porušenie zákazu nerovnakého (diskriminačného) zaobchádzania, opierajúc sa o nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL.ÚS 17/08. Malí za to, že pre vyhovenie podanej žaloby neboli splnené predpoklady vyplývajúce z § 9 antidiskriminačného zákona na poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. V tomto smere s prihliadnutím na poskytnutie dostatočnej satisfakcie samotným nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL.ÚS 17/08 uzavreli, že žalobcovia 1/ a 2/ v spore neuniesli dôkazné bremeno, nakoľko nepreukázali, že by na ich strane došlo k takým následkom porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, ktoré by umožňovali priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peňažnej forme, keď nepreukázali, že bola značným spôsobom znížená ich dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti alebo odborných kruhoch, pričom iba ich samotné tvrdenia o tom, že ako sudcovia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vybavujúci trestnú agendu, rozhodujúci trestné veci Špeciálneho súdu s konečnou platnosťou, ako aj ich pocity, že sú dehonestovaní, degradovaní a označení za druhotriednych sudcov oproti sudcom Špeciálneho súdu, neznamená, že došlo k naplneniu ustanovenia § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z.z., v zmysle ktorého sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku. Žalobcovia 1/ a 2/ ani nepreukázali, z akého dôvodu poskytnutie primeraného zadosťučinenia nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. mája 2009 sp. zn. PL. ÚS 17/08 nebolo postačujúce, keď nástroje sanácie diskriminácie sú v antidiskriminačnom zákone formulované hierarchicky a poskytnutie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je možné len vtedy, ak primerané zadosťučinenie (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 17/08) nebolo postačujúce na zhojenie následkov diskriminácie a zároveň došlo k značnému zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia diskriminovanej osoby.

26.3. Právna otázka, ktorej vyriešenie malo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu tak spočívala v interpretácii ustanovenia § 9 zákona č. 365/2004 Z.z. a teda, či boli splnené antidiskriminačným zákonom stanovené podmienky na vyhovenie podanej žaloby, ktorou žalobcovia 1/ a 2/ proti žalovanej uplatňovali právo náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, vyplývajúce z ustanovenia § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z.z. s argumentáciou, že nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená ich dôstojnosť a spoločenská vážnosť ako poškodených. Právny záver odvolacieho súdu, ktorý odôvodňoval potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby spočíval v posúdení, či na kompenzáciu následkov protiprávneho stavu spôsobom a za podmienok uplatnených žalobcami v spore, boli alebo neboli splnené antidiskriminačným zákonom stanovené predpoklady (žalobcovia 1/a 2/ v spore napokon nepreukázali také okolnosti, ktoré by podanej žalobe umožňovali vyhovieť). Právna otázka „či samotné konštatovanie diskriminácie nálezom ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 17/08 zakladá oprávnenú požiadavku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a či v procese dokazovania postačuje už iba skúmanie výšky nemajetkovej ujmy“ bola pre rozhodnutie sporu irelevantná.

26.4. Možno teda uzavrieť, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nezávisel od vyriešenia právnej otázky, ktorú ako jedínú, do úvahy prichádzajúcu z textu dovolania dovolateľov ako celku (§ 124 ods. 1 CSP), bolo možné vyvodiť a že táto otázka nemala pre rozhodnutie odvolacieho súdu žiadny význam. Takáto otázka má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Prítom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

26.5. Keďže dovolatelia nevymedzili právnu otázku, na ktorej riešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, dovolací súd uzatvára, že uvedená dovolacia argumentácia nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

27. Aj vo vzťahu k formálne označenému dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP dovolací súd zdôrazňuje, že ustanovenie § 432 ods. 2 CSP uvádza spôsob, ako má dovolateľ dovolací dôvod podľa tohto ustanovenia vymedziť. Uvedené ustanovenie je nutné vykladať v súvislosti s § 421 CSP zakladajúcim prípustnosť dovolania v prípade nesprávneho právneho posúdenia veci, čo znamená, že dovolateľ je povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V preskúmvanej veci dovolatelia zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátkou) ani tento dovolací dôvod (podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP) nevymedzili spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Dovolatelia v nastolení požiadavky potreby „vyriešiť právnu otázku výšky nároku nemajetkovej umy pri diskriminácii, nakoľko existuje rozdielna rozhodovacia prax ohľadom tejto otázky a je namieste ustáliť kritériá posudzovania jej priznania“, žiadnym spôsobom nenastolili, nevymedzili, neformulovali ani nepomenovali právnu otázku zásadného významu, ani neoznačili rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré danú otázku riešia rozdielne (reálne ani nemohli - vid' ods. 25.5., pozn. odvolacieho súdu). Najvyšší súd nemohol svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku a ktoré (fakticky neexistujúce) rozhodnutia mal dovolateľ na mysli. Za týchto okolností dovolací súd opätovne nemohol pristúpiť k posudzovaniu žiadnych, či už procesnoprávných alebo hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný, či odvolací súd.

28. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti, ale možno ho vnímať len ako nespokojnosť s právnym názorom nižších súdov, pričom dovolateľmi tvrdené dôvody prípustnosti dovolania nie sú zákonom vyžadovaným spôsobom v dovolaní odôvodnené. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a odvolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanoveniami § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP. Postup odvolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03). Na základe uvedeného dovolací súd uzatvára, že neboli splnené podmienky prípustnosti dovolania ani podľa § 421 ods. 1 CSP.

29. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolania žalobcov 1/ a 2/ v časti, v ktorej namietali vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP ako dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné a v časti, v ktorej namietali nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/, písm. b/ a písm. c/ CSP odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako dovolanie, v ktorom dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

30. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.